

سازمان ملی استاندارد ایران

Iran National Standards Organization

استاندارد ملی ایران ۲۳۸۰۰: سال ۱۴۰۳

INSO 23800:2025

نمازخانه‌ها - الزامات خدمات

Prayer halls - Service requirements

ICS: 03.080.30

استاندارد ملی ایران ۲۳۸۰۰: سال ۱۴۰۳، نمازخانه‌ها – الزامات خدمات

INSO 23800:2025, Prayer halls - Service Requirements

Published by:

**Iran National Standards Organization
(INSO)**

ناشر:

سازمان ملی استاندارد ایران

Tehran:

No. 2592, Valiasr Avenue, Vanak Square,
Tehran

Postal code: 1435694561

P.O. Box: 14155-6139

Tel: +98 21 88879461-5

Fax: +98 21 88887103

تهران:

تهران، میدان ونک، خیابان ولیعصر، پلاک ۲۵۹۲

کد پستی: ۱۴۳۵۶۹۴۵۶۱

صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹

تلفن: ۰۲۱ ۸۸۸۷۹۴۶۱-۵

دورنگار: ۰۲۱ ۸۸۸۸۷۱۰۳

Karaj:

Standard Square, Karaj

Postal code: 3174734563

P.O. Box: 31585-163

Tel: +98 26 32806031-8

Fax: +98 26 32808114

کرج:

کرج، میدان استاندارد

کد پستی: ۳۱۷۴۷۳۴۵۶۳

صندوق پستی: ۳۱۵۸۵-۱۶۳

تلفن: ۰۲۶ ۳۲۸۰۶۰۳۱-۸

دورنگار: ۰۲۶ ۳۲۸۰۸۱۱۴

standard@inso.gov.ir

www.inso.gov.ir

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

اولین گام نظام‌مند در حوزه استانداردسازی در ایران در سال ۱۳۰۴ با تصویب قانون اوزان و مقیاس‌ها برداشته شد. در سال ۱۳۳۲ با توجه به نیاز کشور به تشکیلاتی خاص برای انجام فعالیت‌های مرتبط با نظارت و انطباق کالاها با استانداردهای مرتبط ازجمله کالاهای صادراتی، مرحله مطالعاتی راه‌اندازی اداره استاندارد آغاز و در سال ۱۳۳۹ قانون تأسیس مؤسسه استاندارد مصوب شد.

در سال ۱۳۴۴ با افزایش توانمندی‌های مؤسسه در زمینه‌های مختلف ازجمله تدوین استانداردهای ملی، نظارت بر کیفیت کالاهای تولید داخل، صادراتی و وارداتی، توسعه فعالیت‌های آزمایشگاهی و صدور گواهی‌نامه‌های مرتبط و پس از تأسیس آزمایشگاه‌های تخصصی، با تصویب اساسنامه مؤسسه در مجلس شورای ملی، نام مؤسسه استاندارد به مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تغییر یافت.

در سال ۱۳۹۶ به‌موجب قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد و با هدف افزایش پوشش استاندارد به تمامی محصولات، روزآمدسازی، تقویت، توسعه و ترویج استانداردها و تحکیم جایگاه مؤسسه در سطح کشور، عنوان مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر یافت.

به‌موجب این قانون، سازمان ملی استاندارد ایران به‌عنوان یک دستگاه اجرایی مستقل زیر نظر مستقیم رئیس‌جمهور اداره می‌شود و مرجع رسمی حاکمیتی در زمینه سیاست‌گذاری، حسن نظارت و هدایت نظام استاندارد و اطمینان‌بخشی به کیفیت کالاها و خدماتی است که در داخل کشور تولید، ارائه و/یا به کشور وارد یا از کشور صادر می‌شود.

فعالیت‌های سازمان ملی استاندارد ایران در چهار محور انجام می‌شود، در اینجا به برخی از فعالیت‌های هر محور اشاره شده است:

۱- استانداردسازی: تعیین، تدوین، به‌روزرسانی و نشر استانداردهای ملی، مشارکت در تدوین استانداردهای منطقه‌ای و بین‌المللی از طریق عضویت فعال در کارگروه‌های فنی، آموزش و ترویج استانداردها و فراهم کردن امکان دسترسی مردم به مشخصات و اطلاعات مربوط به استانداردهای کالا و خدمات در سطح کشور؛

۲- اندازه‌شناسی: برنامه‌ریزی و نظارت بر امور اندازه‌شناسی قانونی کشور، ترویج دستگاه بین‌المللی یکاها به‌عنوان سامانه رسمی اندازه‌شناسی قانونی در کشور و واسنجی وسایل سنجش؛

۳- تأیید صلاحیت: تأیید صلاحیت نهادهای ارزیابی انطباق مانند آزمایشگاه‌های آزمون و واسنجی، نهادهای بازرسی‌کننده داخلی و خارجی، نهادهای گواهی‌کننده محصول، گواهی‌کننده اشخاص حقیقی و حقوقی و گواهی‌کننده سامانه‌های مدیریتی؛

۴- ارزیابی انطباق: نظارت بر حسن اجرای استانداردها و تمام کالاها و خدمات دارای پروانه کاربرد نشان استاندارد، کنترل کیفیت کالاهای وارداتی به‌منظور جلوگیری از ورود کالاهای نامرغوب و حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان داخلی، کنترل کیفیت کالاهای صادراتی به‌منظور فراهم کردن امکان رقابت با کالاهای مشابه خارجی و حفظ بازارهای بین‌المللی.

در حوزه تدوین استانداردهای ملی، سازمان ملی استاندارد ایران از طریق نیازسنجی و جمع‌آوری اطلاعات از وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، واحدهای تولیدی و خدماتی، مراکز علمی، دانشگاهی و پژوهشی، کارگروه‌های فنی، اتحادیه‌ها و انجمن‌های صنفی و صنعتی و دفاتر تخصصی سازمان نسبت به برگزاری کارگروه ملی برنامه‌ریزی استاندارد و تعیین اولویت‌های تدوین و تجدیدنظر استانداردها اقدام می‌کند.

براساس روش اجرایی فرایند تدوین استانداردهای ملی، تهیه پیش‌نویس استانداردهای ملی به دبیران واجد شرایط واگذار می‌شود تا این پیش‌نویس‌ها را براساس منابع معتبر، دستاوردهای علمی، فناوری‌های نوآیند و تجربه جمعی، با هدف ارتقای منافع جامعه تدوین کنند. پیش‌نویس استانداردها سپس به‌منظور نظرسنجی برای مراجع ذی‌نفع و ذی‌ربط ارسال و در کارگروه ملی تصویب استاندارد، مطرح و در صورت تأیید به‌عنوان استاندارد ملی مصوب می‌شوند. استانداردهای مصوب پس از اختصاص شماره ملی از طریق درگاه اطلاع‌رسانی سازمان در دسترس عموم قرار می‌گیرند.

کمیسیون تدوین استاندارد

سمت و محل اشتغال

مشارکت کنندگان

رئیس:

رئیس اداره استانداردسازی و آموزش اداره کل استاندارد استان زنجان

رستم خانی، محمدرضا
کارشناسی ارشد کارآفرینی - کسب و کار جدید

دبیر:

رئیس اداره تدوین اداره کل استاندارد استان کردستان

عزیزی، مریم
کارشناسی ارشد مهندسی عمران

اعضا: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان استان کردستان

امانی، سرگل
کارشناسی ارشد مهندسی عمران

کارشناس شهرداری منطقه ۲ سنندج

امجدنیا، بهنام
کارشناسی مهندسی عمران

کارشناس اداره کل راه و شهرسازی استان کردستان

امینی، شنو
کارشناسی ارشد مهندسی معماری

مسئول فرهنگی دانشگاه مذاهب اسلامی واحد سنندج

حیدریان، محمدباقر
کارشناسی ارشد مدیریت

کارشناس اداره کل استاندارد استان کردستان

خانی، سامان
کارشناسی مهندسی عمران

کارشناس برنامه ریزی نظارت و ارزیابی ستاد اقامه نماز استان زنجان

رحمتی، ناصر
کارشناسی حقوق

کارشناس ستاد اقامه نماز استان زنجان

رحمن پور، افشین
کارشناسی مهندسی مکانیک

کارشناس اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان کردستان

رحیمی، پرویز
کارشناسی ارشد مهندسی صنایع

کارشناس اداره کل راه و شهرسازی استان کردستان

زندسلیمی، محمدعلی
کارشناسی ارشد مهندسی عمران

کارشناس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان کردستان

سوره بان، تینو
کارشناسی مهندسی عمران

مشارکت‌کنندگان

سیمت و محل اشتغال

شکوه‌نیا، فرهاد کارشناسی تکنولوژی نرم‌افزار	مسئول ستاد اقامه نماز اداره کل استاندارد استان کردستان
صوفی‌مجیدپور، آرمان کارشناسی مدیریت اجرایی	کارشناس استانداری استان کردستان
عبداله‌زاده، جواد کارشناسی رسانه	مدیرمسئول تبلیغات اسلامی کردستان
فرج‌اله، علی حوزوی	مسئول نهاد رهبری دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج
کشاوری، شاهو کارشناسی معماری و شهرسازی	رئیس اداره معماری اداره کل راه و شهرسازی استان کردستان
گلباگی، کامل کارشناسی علوم انسانی	مدیر ستاد مساجد اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کردستان
مجیدی، انور دکتری مدیریت	مسئول فرهنگی اداره کل بهزیستی استان کردستان
معظمی، محمد حوزوی	کارشناس مرکز بزرگ اسلامی استان کردستان
مهرزاد، منصور کارشناسی معماری	کارشناس مسئول اداره میراث فرهنگی استان کردستان
مولودی، داود کارشناسی الهیات	معاون نظارت و فرهنگی ستاد اقامه نماز استان کردستان
نصری، احسان کارشناسی ارشد مهندسی عمران	عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان استان کردستان
یوسفی، علی دکتری الهیات	مدیر ستاد اقامه نماز استان زنجان
یونسی، هومن کارشناسی مهندسی عمران	کارشناس آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک استان کردستان

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
و	پیشگفتار
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۲	۴ کلیات
۲	۱-۴ مساحت مورد نیاز نمازخانه
۴	۲-۴ الزامات عمومی نمازخانه و وضوخانه
۵	۳-۴ الزامات اختصاصی نمازخانه، وضوخانه و سرویس بهداشتی
۷	۵ تجهیزات نمازخانه، وضوخانه و سرویس بهداشتی
۷	۱-۵ تجهیزات نمازخانه
۸	۲-۵ تجهیزات وضوخانه
۸	۳-۵ تجهیزات سرویس بهداشتی
۸	۶ تزئینات
۹	۷ سایر الزامات
۱۰	۸ نظافت نمازخانه

پیشگفتار

این استاندارد به استناد قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد، ماده ۷، بند ۱، مصوب ۱۳۹۶/۱۰/۰۲ منتشر می‌شود.

استانداردهای ملی ایران براساس استاندارد ملی ایران ۵ و روش اجرایی تدوین استانداردهای ملی ایران تدوین می‌شوند. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفتهای ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم، فناوری و خدمات، استانداردهای ملی در صورت لزوم تجدیدنظر شده یا برای آنها اصلاحیه و/یا تصحیح‌نامه منتشر می‌شود.

این استاندارد در جلسه شماره ۴۱۲ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۱ کارگروه ملی تصویب استانداردهای خدمات مصوب شده است.

منابع مورد استفاده در تهیه و تدوین این استاندارد، به شرح زیر است:

- آیین‌نامه ترویج و توسعه فرهنگ نماز مصوب هیئت وزیران، شماره ۵۱۸۶۷/ت/۱۷۳۲۳ تاریخ ۱۳۹۶/۰۱/۳۰
- آیین‌نامه ساماندهی، بهسازی و عمران مساجد کشور مصوب تاریخ ۱۳۷۶/۰۴/۰۸ هیئت وزیران
- بخشنامه دستگاه‌های اجرایی، مهندسان مشاور و پیمانکاران شماره ۱۰۰/۸۹۶۶۶ مورخ ۱۳۸۶/۷/۷ معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری
- تصویب‌نامه شماره ۲۵۱۳۷/۳۰۰ مورخ ۱۳۹۲/۴/۱۲ معاون وزیر و دبیر شورای عالی شهرسازی و معماری
- رستم‌خانی، محمدرضا، ۵۵ کاربردی برای ادارات دولتی، سازمان‌ها، واحدهای تولیدی و خدماتی، چاپ دوم، انتشارات نیکان کتاب، سال ۱۳۹۵

نمازخانه‌ها – الزامات خدمات

۱ هدف و دامنه کاربرد

این استاندارد، الزامات مرتبط با خدمات نمازخانه را تعیین می‌کند. این الزامات به منظور رفاه حال نمازگزاران، حفظ و رعایت کرامت آن‌ها، ترویج فرهنگ اقامه نماز و اشاعه آن در جامعه در نظر گرفته شده است.

این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

الف) نمازخانه‌های اماکن اداری، آموزشی و درمانی؛

ب) نمازخانه‌های بین‌راهی و سایر اماکن مشابه؛

پ) نمازخانه‌های مجتمع‌های تجاری با حداقل زیربنای 500 m^2 .

نکته: در صورت نیاز، بعضی از بندهای این استاندارد را برای نمازخانه‌های مجتمع‌های تجاری با مساحت کمتر از 500 m^2 می‌توان به کار برد.

این استاندارد برای اماکن مذهبی مانند مساجد و شبستان‌های شهری و روستایی، کاربرد ندارد.

۲ مراجع الزامی

این استاندارد، مراجع الزامی ندارد.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می‌رود:

۱-۳

نمازخانه

prayer hall

فضایی مفروش با فرش یا موکت، که شرایط لازم برای اقامه نماز را داشته باشد.

۲-۳

وضوخانه

ablution place

محلی که تجهیزات و شرایط لازم برای وضو گرفتن را داشته باشد.

۳-۳

تراکم تجهیزات موتور، وسایل برقی و الکترونیکی

congestion resulted from motor vehicles, electrical and electronic equipment

تراکمی است آزاردهنده به دلیل انعکاسات خارجی تجهیزات موتور، وسایل برقی و الکترونیکی که باعث انتشار انواع امواج نامطلوب می‌شوند.

۴-۳

سرویس بهداشتی

water closet

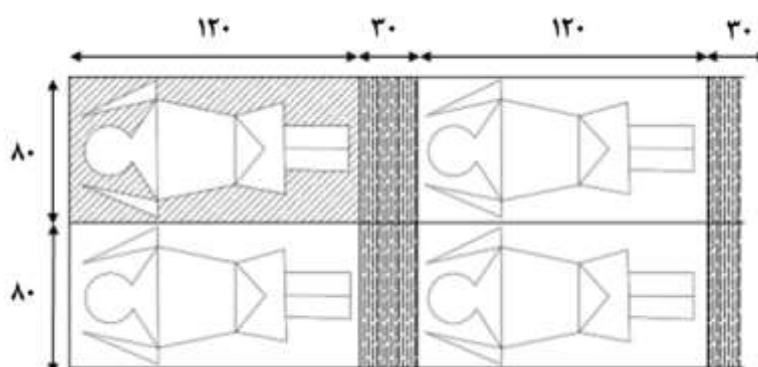
مجموعه‌ای که شامل توالت و دست‌شویی است.

۴ کلیات

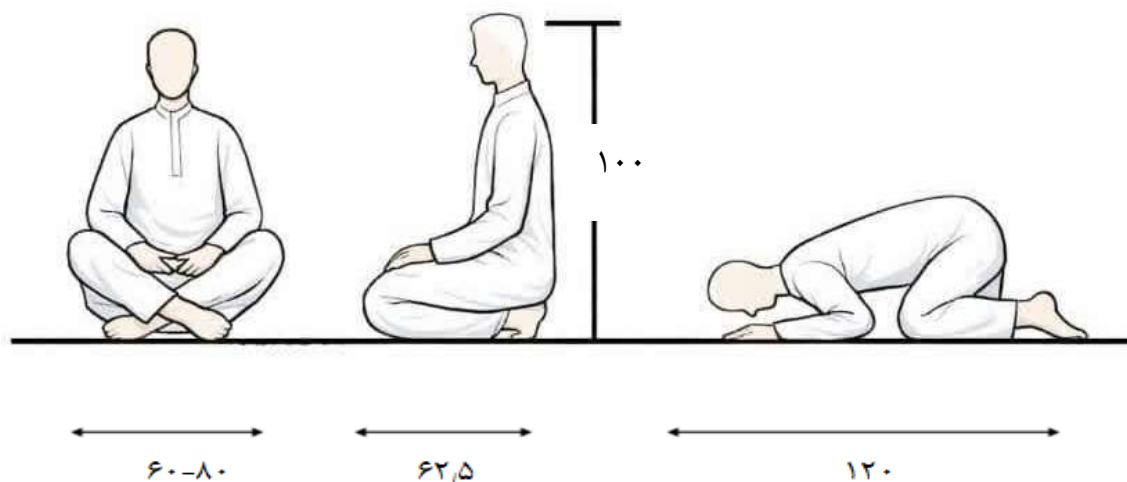
۱-۴ مساحت مورد نیاز نمازخانه

- فضای کافی برای تمامی نمازگزاران به نحوی تامین شود که بدون ایجاد مزاحمت برای یکدیگر به اعمال عبادی خود بپردازند. فضای در نظر گرفته شده برای هر نمازگزار به صورت مستطیلی در جهت قبله با ابعاد «۸۰ cm × ۱۲۰ cm» است، که در شکل ۱ نشان داده شده است. سرانه مبنای هر نمازگزار $1/2 \text{ m}^2$ است. بیشترین عرض اشغال شده در نمازخانه برای هر فرد در حالت نشسته و به صورت چهار زانو می‌باشد که فرد هنگام خواندن دعا یا گوش کردن به سخنرانی این حالت را به خود می‌گیرد، بیشترین طول اشغال شده هنگامی است که شخص مشغول نماز و در حالت سجده می‌باشد که برابر حداقل فاصله بین دو صف نماز جماعت است، به شکل ۲ مراجعه شود.

ابعاد برحسب سانتی‌متر

شکل ۱: ابعاد فضای مورد نیاز یک نمازگزار در نماز جماعت

شکل ۲: فضای مورد نیاز یک نمازگزار در حالت‌های مختلف عبادی

- حداقل مساحت نمازخانه با در نظر گرفتن الزامات جدول ۱ تعیین می‌شود. مساحت خالص نمازخانه نباید کمتر از 25 m^2 باشد.

نکته ۱: حداقل مساحت نمازخانه به گونه‌ای در نظر گرفته شود که شکوه حضور مردم در آن کمرنگ نباشد.

نکته ۲: چنانچه در شعاع ۲۰۰ متری نمازخانه، مسجدی قابل استفاده وجود داشته باشد، مساحت نمازخانه می‌تواند به میزان ۵۰٪ مساحت ذکر شده در جدول ۱ کاهش یابد، اما مساحت خالص نمازخانه نباید از 25 m^2 کمتر باشد.

نکته ۳: در نمازخانه‌هایی که تعداد نمازگزاران کمتر از ۱۵ نفر باشد، مساحت خالص نمازخانه طبق نظر مدیر مجموعه خواهد بود.

نکته ۴: مساحت وضوخانه و سرویس بهداشتی جزو مساحت نمازخانه محسوب نمی‌شود.

- حداقل مساحت نمازخانه بر اساس مساحت کل زیربنا، به ترتیب مندرج در جدول ۱ تعیین می‌شود.

جدول ۱: حداقل مساحت نمازخانه بر اساس مساحت کل زیربنا

ردیف	مساحت زیربنا (m^2)	مساحت نمازخانه (m^2)
۱	کمتر از ۵۰۰	۲۵
۲	از ۵۰۰ تا ۷۵۰	۵۰
۳	از ۷۵۰ تا ۱۰۰۰	۷۵
۴	از ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰	۱۰۰
۵	از ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰	۱۲۵
۶	از ۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰	۱۵۰
۷	از ۳۰۰۰ تا ۵۰۰۰	۱۷۵
۸	بیشتر از ۵۰۰۰	۲۰۰

- توصیه می‌شود پلان نمازخانه مربع یا مستطیل خالص باشد و از انتخاب فضاهای یک بُعدی، مشابه راهروها پرهیز شود. در صورت استفاده از پلان مستطیل، طول ضلع بزرگ‌تر نباید بیش از دو برابر ضلع کوچک‌تر باشد. از طرفی جهت قبله به صورت دقیق تعیین و همچنین توصیه می‌شود بر روی یکی از اضلاع اصلی منطبق باشد.

۲-۴ الزامات عمومی نمازخانه و وضوخانه

- توصیه می‌شود نمازخانه در کم‌تراکم‌ترین محل از نظر تراکم اسکلت ساختمانی (به عنوان مثال ستون)، ازدحام جمعیتی و تراکم تجهیزات موتور و وسایل برقی و الکترونیکی باشد. از قرارگیری نمازخانه در نزدیکی محل‌هایی مانند موتورخانه، سالن‌های اجتماعات و نمایش، سالن‌های ورزشی و بازی، مراکز رایانه‌ای و مخابرات، اتاق‌های برق و تاسیسات، انبارهای مواد شیمیایی، وسایل الکترونیکی و مواد ضایعاتی پرهیز شود. توصیه می‌شود نمازخانه در طبقه همکف ساختمان قرار گیرد.
- نمازخانه باید تا حد امکان دارای دسترسی آسان، مستقل و در شأن این مکان باشد.
- محل نمازخانه باید برای مراجعین قابل‌شناسایی باشد، نصب تابلوهای راهنما برای جهت‌یابی الزامی است.
- ارتفاع نمازخانه و وضوخانه تابع ارتفاع کلی بنا می‌باشد، رعایت حداقل ارتفاع ۲/۷ m برای نمازخانه ضروری است.
- توصیه می‌شود سمت قبله در نمازخانه بدون پنجره باشد و در صورت وجود پنجره، امکان تنظیم تابش آفتاب و روشنایی به داخل، وجود داشته باشد.
- در ورودی نمازخانه، در سمت قبله نمازخانه قرار نگیرد. در صورتی که موقعیت نمازخانه به گونه‌ای باشد که امکان قرارگیری در ورودی، در سمتی به غیر از قبله وجود نداشته باشد، در ورودی در منتهی‌الیه گوشه‌ی این ضلع (سمت قبله) قرار گیرد.
- نمازخانه، وضوخانه و سرویس بهداشتی باید برای افراد کم‌توان جسمی و حرکتی، قابل دسترسی و استفاده باشد.
- ورودی نمازخانه باید دارای فضای لازم برای درآوردن کفش باشد، قفسه‌بندی کفش کن باید به گونه‌ای باشد که نمازگزاران، خود مسئول قراردادن کفش، باشند.
- وضوخانه باید از سرویس بهداشتی جدا باشد.
- فضای نمازخانه، ورودی وضوخانه و سرویس بهداشتی برای بانوان و آقایان باید مجزا باشد، مساحت وضوخانه و سرویس بهداشتی نباید کمتر از 15 m^2 باشد. توصیه می‌شود طراحی و ساخت وضوخانه طوری باشد که محل استقرار روشویی‌ها به سمت قبله باشد.
- به منظور حفظ پاک‌ی و جلوگیری از سرایت رطوبت، نمازخانه نباید با سرویس بهداشتی دارای دیوار مشترک یا پیش‌فضای مشترک باشد. حداقل فاصله سرویس بهداشتی از نمازخانه باید حداقل ۱ m باشد.

۳-۴ الزامات اختصاصی نمازخانه، وضوخانه و سرویس بهداشتی

۱-۳-۴ الزامات اختصاصی نمازخانه

- قبله‌نما یا محراب در نمازخانه نصب گردد. توصیه می‌شود برای راحتی تشخیص قبله، قبله‌نما در سقف نمازخانه نصب شود.
- نمازخانه باید متولی یا مسئول، داشته باشد.
- توصیه می‌گردد از فضای نمازخانه به غیر از اقامه نماز و اجرای مراسم ملی و مذهبی، برای موارد دیگر استفاده نشود.
- پوشش نهایی دیوارهای نمازخانه باید از مصالح متعارف فضاهای داخلی اداری با امکان نظافت بیشتر باشد. توصیه می‌شود دیوارها تا ارتفاع حدود ۱ m از کف، از موادی پوشانده شود که در برابر تکیه‌دادن و تغییر رنگ مقاوم باشند یا دیوارها در فواصل زمانی مشخص نقاشی شود.
- در خصوص پوشش و انتخاب مصالح کف نمازخانه موارد زیر مد نظر قرار گیرد:
 - الف) نظافت و بهداشت کف به همراه شستشوی محدود، امکان‌پذیر باشد.
 - ب) کف نمازخانه باید کاملاً خشک و بدون رطوبت باشد. در صورت قرار گرفتن در تراز همکف ساختمان، عایق کاری رطوبتی در سراسر کف توصیه می‌شود.
 - پ) توصیه می‌شود کف نمازخانه با توجه به پوشش روی آن با اجرای دقیق زیرسازی و مفروش شود.
 - ت) توصیه می‌شود برای پوشش نهایی کف از فرش‌های سجاده‌ای با رعایت سمت قبله استفاده شود.
 - ث) توصیه می‌شود درهای ورودی نمازخانه به سمت بیرون باز شوند و دارای آستانه با هواگیر لازم در کف باشد، تا مانع نفوذ حشرات، گرد و خاک و آب شود. به منظور قابل استفاده بودن نمازخانه برای افراد کم‌توان، باید از آستانه فنری (بیمارستانی) استفاده گردد.
- پوشش نهایی سقف از مصالح متعارف فضاهای داخلی اداری با رنگ روشن و در صورت نیاز به جذب صداهای اضافی و کاهش تبادل حرارتی، از صفحات اکوستیک استفاده شود.
- سامانه گرمایش و سرمایش و تهویه نمازخانه تابع سامانه کلی ساختمان خواهد بود. موارد زیر توصیه می‌شود:
 - الف) در نمازخانه کلیدهای تغییر دما، برای افزایش و کاهش دما و شدت جریان هوا، نصب شود. همچنین توزیع هوا و دما در فضای نمازخانه، یکنواخت و یکسان باشد.
 - ب) سامانه گرمایش و سرمایش تا حد امکان بی‌صدا، مقاوم و متناسب با ظرفیت نمازخانه باشد.
 - پ) توصیه می‌شود برای نمازخانه پنجره در نظر گرفته شود به گونه‌ای که امکان تهویه طبیعی و دریافت نور وجود داشته باشد.

- روشنایی نمازخانه در روز و در شب باید ملایم و قابل کنترل باشد. روشنایی شب به صورت یکنواخت از سقف تامین شود و تا حد امکان غیرمستقیم باشد. از نصب نورافکن و روشنایی نقطه‌ای در فضای نمازخانه پرهیز شود.
- موارد مرتبط با تجهیزات پیشگیری و/یا مقابله با آتش‌سوزی و سامانه برقی نمازخانه، به صورت دوره‌ای بازبینی و کنترل شود.

۴-۳-۲ الزامات اختصاصی وضوخانه

- آب مورد استفاده در وضوخانه باید قابل آشامیدن باشد.
- در وضوخانه، پاشویه و سکو در نظر گرفته شود.
- سامانه گرمایش و سرمایش، آب گرم و سرد در وضوخانه در نظر گرفته شود.
- کف وضوخانه باید از جنس مقاوم، قابل شستشو و دارای شیب کافی به سمت کفشور و چاهک فاضلاب باشد.
- کف وضوخانه باید بدون لغزندگی، قابل شستشو، بدون درز، شکاف و شکستگی باشد.
- پوشش سطح داخلی دیوارهای وضوخانه باید حداقل به ارتفاع ۱٫۲ m از کف، از جنس کاشی، سنگ یا سرامیک باشد.
- توصیه می‌گردد وضوخانه حداقل روزی یک‌بار ضدعفونی گردد.
- فضای وضوخانه و سرویس‌های بهداشتی مجزا باشد. توصیه می‌شود این دو فضا در جوار یکدیگر باشند (دسترسی سرویس‌ها از داخل وضوخانه مانعی ندارد).
- مسیرهای فاضلاب از پوشش لازم برخوردار باشند.

۴-۳-۳ الزامات اختصاصی سرویس بهداشتی

- برای سرویس بهداشتی، باید نور و تهویه طبیعی و مکانیکی متناسب با مساحت، تأمین گردد.
- اگر تهویه از طریق پنجره و فقط از یک طرف صورت گیرد، مساحتی حدود 1700 cm^2 نیاز است. در صورت محدودیت فضا، این مساحت حداقل 100 cm^2 باشد.
- کف سرویس بهداشتی باید دارای شیب کافی به طرف کفشور و چاهک فاضلاب باشد.
- برای هر دو روشویی، حداقل یک آینه نصب شود.
- باید حداقل یک سرویس بهداشتی فرنگی در هر دو بخش بانوان و آقایان با رعایت استاندارد مربوط، پیش‌بینی گردد.

- محل استقرار توالیت فرنگی و ایرانی در جهت شمال و جنوب ساختمان باشد (محور طولی سنگ توالیت نباید در جهت محور قبله قرار گیرد).
- حداقل ارتفاع، عرض و طول اتاقک هر توالیت به ترتیب باید ۲/۲۰ m، ۱/۱ m و ۱/۵ m باشد. فاصله سنگ توالیت از کنار دیوار حداقل ۰/۴۵ m باشد.
- کف سرویس‌ها از سنگ و دیوارها تا زیر سقف از کاشی استفاده شود.
- سرویس بهداشتی باید مجهز به سیفون، فلاش تانک و هواکش باشد.
- توصیه می‌شود تمام وسایل داخل سرویس بهداشتی از جمله کاشی، فلاش تانک، شیرآلات و حتی ظرف زباله به دلیل مسائل بهداشتی رنگ روشن داشته باشند.
- وجود مایع دستشویی به صورت لوله‌کشی شده یا نصب شده در بالای روشویی، الزامی است.

۵ تجهیزات نمازخانه، وضوخانه و سرویس بهداشتی

۱-۵ تجهیزات نمازخانه

- فرش معمولی یا سجاده‌ای؛
- پرده حائل یا دیوار جداکننده بین زنان و مردان؛ دیوار جداکننده نباید طوری باشد که در برگزاری نماز جماعت اشکال ایجاد کند.
- جا مهری زمینی، یا دیواری؛
- مهر، سنگ یا خاک تیمم؛
- قفسه مخصوص استقرار قرآن، رساله، کتب ادعیه و ...؛
- قرآن، رساله و کتب ادعیه متناسب با جمعیت؛
- سامانه صوتی مجهز و تربیون، متناسب با مساحت نمازخانه؛
- نکته: در نمازخانه‌هایی با مساحت بیشتر می‌توان از میکروفون یقه‌ای برای امام جماعت استفاده کرد.
- سجاده برای امام جماعت (به منظور جانمایی امام جماعت)؛
- تسبیح و رحل قرآن به اندازه کافی؛
- دستگاه خوشبوکننده؛
- تابلوی راهنمای نماز اول و دوم؛
- تهیه پلاکارد یا بنر مخصوص مناسبت‌ها، تعبیه و نصب آن؛

نکته: می‌توان از تابلوی الکترونیکی برای اعلام مناسبت‌ها در فضای داخل نمازخانه استفاده کرد.

- ساعت دیواری.
- جاکفشی متناسب با تعداد نمازگزاران تهیه و در بیرون فضای اصلی نمازخانه قرار گیرد؛
- دمپایی به اندازه کافی تهیه و در جاکفشی قرار گیرد.

۵-۲ تجهیزات وضوخانه

- همواره در وضوخانه باید مواد شوینده وجود داشته باشد.
- توصیه می‌شود در وضوخانه آینه وجود داشته باشد.
- باید دستگاه خشک‌کن یا حوله کاغذی وجود داشته باشد.
- باید رخت‌آویز یا جایگاه قرارگیری وسایل همراه نمازگزار وجود داشته باشد.
- توصیه می‌شود ادعیه لازم در محیط وضوخانه نصب شده باشد تا در زمان گرفتن وضو، برای نمازگزار قابل استفاده باشد.
- استفاده از شیرهای اهرمی برای صرفه‌جویی و رعایت موارد بهداشتی ضروری است. توصیه می‌شود در صورت امکان از شیرآلات چشمی استفاده شود.

۵-۳ تجهیزات سرویس بهداشتی

- باید یک فرچه یا برس شستشوی توالت در سرویس بهداشتی وجود داشته باشد.
- باید در سرویس بهداشتی دستمال توالت و دستمال کاغذی باید وجود داشته باشد.
- نصب سطل زباله پدالی در داخل اتاقک‌های توالت‌های زنانه الزامی است، این سطل‌ها در توالت‌های مردانه می‌تواند در محوطه انتظار در نظر گرفته شود.
- سطل زباله پدالی باید حاوی کیسه زباله باشد.
- برای قرار دادن وسایل شخصی، یک آویز محکم و مقاوم در پشت در هر یک از اتاقک‌های توالت نصب گردد.
- نکات و توصیه‌های بهداشتی با نصب تابلوهای گرافیکی یا نوشتاری در فضای انتظار یادآوری شود.

۶ تزئینات

- برای حضور قلبی نمازگزاران از نصب هرگونه لوازم تزئینی در سمت قبله پرهیز گردد.
- در نازک‌کاری محراب از اسماء و آیات قرآن استفاده شود.

- تزئین نمازخانه با آیات قران و روایات و اسماء جلاله و معصومین (ع) در ارتفاع های غیر قابل لمس بلامانع است، ولی نباید از نقش های گیاهی و حیوانی استفاده شود، همچنین استفاده از نقش های صاف و هندسی که مفهوم ضداسلام ندارد، مانعی ندارد.
- توصیه می شود در ساخت نمازخانه از طلا به عنوان زینت استفاده نشود و همچنین نباید چهره ی چیزهایی مثل انسان و حیوان که روح دارد در نمازخانه وجود داشته باشد، همچنین توصیه می شود از نقاشی چیزهایی که روح ندارند مثل گل و بوته نیز استفاده نشود.
- نباید عکس در نمازخانه نصب شود و در صورت ضرورت، عکس ها در دیوار مقابل قبله و پشت صفوف نمازگزاران نصب گردد و بهتر این است که عکس ها در خارج و نزدیکی در ورودی نمازخانه نصب گردد. پیشنهاد می گردد به جای عکس شهدا از اسامی آن ها استفاده گردد.

۷ سایر الزامات

- محل تأمین روشنایی نباید در جهت قبله باشد.
- تجهیزات صوتی نمازخانه به گونه ای طراحی و نصب گردد که صدا در تمام قسمت های نمازخانه یکنواخت باشد و از باندهای صوتی استفاده نشود.
- فاصله مناسب بین وسایل گرمازا و لوازم قابل اشتعال (پشتی، فرش و ...) باید رعایت گردد.
- با توجه به مساحت نمازخانه، کپسول آتش نشانی باید تهیه و در محل مناسب نصب گردد.
- نصب کپسول آتش نشانی روی دیوار با وزن بیش از ۱۸ kg باید طوری صورت گیرد که سر خاموش کننده حداکثر ۱ m از کف زمین ارتفاع داشته باشد و برای کپسول هایی با وزن کمتر، این ارتفاع می تواند تا ۱/۵ m افزایش داده شود. ولی فاصله بین زیر کپسول و کف زمین نباید از ۱۰ cm کمتر باشد.
- تاریخ شارژ کپسول های آتش نشانی باید به صورت دوره ای بررسی گردد.
- مکان کپسول به گونه ای انتخاب شود که کپسول از آسیب های مکانیکی و خرابی های ناشی از حرکت، نقل و انتقال و برخورد با وسایل در امان باشد.
- دستور چگونگی استفاده از کپسول آتش نشانی باید روی بدنه جلویی آن نصب شود.
- نصب سامانه اعلام حریق اتوماتیک در نمازخانه الزامی است.
- متولی و مسئول نمازخانه باید مسائل مربوط به ایمنی و نحوه مقابله با آتش را آموزش ببینند.
- سیم برق از زیر فرش یا موکت عبور داده نشود.
- در هنگام سوراخ کردن دیوار به منظور نصب تابلو یا هر وسیله دیگر، دقت نمایید که به مسیر سیم کشی برق ساختمان صدمه وارد نشود.

- سیم‌های وسایل برقی به‌ویژه انواع قابل حمل نظیر جاروبرقی و بلندگو را هرچند وقت یک‌بار بازرسی نموده و در صورت مشاهده هرگونه خرابی یا فرسودگی آن را تعویض نمایید.
- اخذ انشعابات متعدد از یک پریز برق ممنوع است.
- استفاده از لامپ‌های با ولتاژ بالا و بدون حباب و حفاظ، ممنوع است.

۸ نظافت نمازخانه

- حداقل سالی دو بار فرش‌ها یا موکت‌های نمازخانه شستشو شود.
- استعمال دخانیات در نمازخانه ممنوع است.
- کلیه درها و پنجره‌ها بدون درز و شگستگی بوده و با نصب توری از ورود حشرات و جوندگان به داخل نمازخانه جلوگیری شود.
- در صورت استفاده عمومی از عبا، کلاه یا چادر در نمازخانه، پس از استفاده در جای مخصوص خود قرار داده شوند و توصیه می‌شود به صورت دوره‌ای شسته شوند.
- سجاده‌ها هرچند وقت یک‌بار شستشو و تمیز گردد.
- سطح مهرها با سوهان و یا سمباده تمیز گردد.
- نکته: برای رعایت بهداشت عمومی، به جای مهر خاکی می‌توان از سنگ‌های قابل شستشو استفاده کرد.
- برای جلوگیری از انتقال آلودگی، در صورت امکان تسبیح‌ها شسته یا ضدعفونی شوند.